

REZIME TREĆEG ŠESTOMJESEČNOG NARATIVNOG IZVJEŠTAJA PROJEKTA KATUN

Submitted by HERIC on Ned, 10/30/2016 - 09:14

U skladu sa odobrenom projektnom prijavom, (Annex 1 Sporazuma o Grantu), opšti cilj projekta: „Valorizacija crnogorskih katuna kroz razvoj održive poljoprivrede i turizma - KATUN” je da stvori bazu znanja za održivost planinske poljoprivrede i poveća njenu kompetitivnost, da očuva važan dio kulturno-istorijskog nasleđa seoskih područja i pokrene agro-turizam na katunima kao specifičnim tačkama ili jezgrima daljeg društvenog i ekonomskog razvoja na crnogorskim planinama.

KATUN projekat je koncipiran tako da se projektna istraživanja međusobno nadopunjuju u veoma velikoj mjeri, što daje rezultate koji utiču na integralni razvoj planinskih regiona u Crnoj Gori. On, ovim putem, postaje veza između planinske poljoprivrede i novih turističkih inicijativa, a na korist ruralnih zajednica i time cijelog društva i države.

U trećem šestomjesečnom izvještajnom periodu, detaljni ciljevi KATUN projekta su: da se nastavi sa transferom znanja i inovacija u poljoprivredi i agro-turizmu, što im omogućava da budu konkurentniji, čime se doprinosi razvoju društva zasnovanog na znanju; da služi i odredi mogućnosti za preduzetništvo u specifičnom multifunkcionalnom sektoru crnogorske poljoprivrede (planinska stočarska proizvodnja); da se održi međunarodna konferencija kao važna prekretnica u realizaciji projekta; da se kreiraju prvi novi mlječni proizvodi (različiti tipovi sira) kod komercijalnih partnera u projektutre; da se završi inventarisanje svih katuna u regionu Kuča (aktivnih i onih koji se ne koriste) kako bi se postigao novi nivo održive zaštite kulturne baštine i njene ugradnje u moderne poljoprivredne i turističke tokove.

Svi partneri na projektu su aktivno učestvovali u njegovoj realizaciji: BTF kao vodeći partner; 2 nacionalne institucije - HIM i FTHM; 4 međunarodna institucije - UL (Slovenija), SLU (Švedska), ITABC i UOB (Italija) i 3 nacionalne privatne kompanije - mala i srednja preduzeća (HMD kao srednje, TOH kao malo preduzeće i INTERTEHNA Berane kao novi partner u KATUN projektu).

KATUN Projekat se realizuje kroz sledećih šest radnih paketa:

VP1: Jačanje tradicionalnih proizvodnih tehnologija i marketing proizvoda sa katuna;

VP2: Socijalna dimenzija života na katunima – učvršćivanje njihovog regionalnog imidža;

VP3: Diverzifikacija ekonomskih aktivnosti na katunima: jačanje agro-turizma;

VP4: Jačanje istraživačkih kapaciteta (ljudski resursi i istraživačka infrastruktura);

VP5: Povećanje održivog uticaja i vidljivost projekta KATUN i

VP6: Menadžment.

KATUN se implementira kroz šest radnih paketa:

Menadžment tim Projekta je bio veoma aktivan u obavljanju svih poslova i zadataka utvrđenih u dokumentu projekta. Pored lidera i menadžera projekta, menadžment svakog od šest radnih paketa (VP lideri i njihovi zamjenici) imali su važnu ulogu u obavljanju svih poslova i zadataka kao i finansijski menadžer.

Istraživački i tehnološki razvoj, zajednički posao sa partnerima, započet u prethodnom izvještajnom periodu, nastavljen je u 3 glavna pravca:

- Održiva poljoprivreda i šumarstvo,
- Agroturizam u planinama i
- Zaštita i promocija ruralnog nasleđa.

Glavni rezultati u oblasti održive poljoprivrede i šumarstva su:

- Sveobuhvatna i detaljna anketa (sa detaljnim upitnikom) na svim katunima je završen. Dio rezultata o svim resursima na katunima već su prezentirani i objavljeni na međunarodnim konferencijama u Portugaliji, Italiji i Sjevernoj Irskoj;
- Rezultati projekta postignuti u radnim paketima: WP1, WP2 and WP3 prezentirani sun a našoj međunarodnoj konferenciji na Žabljaku, sredinom septembra 2016. (14 usmenih prezentacija i 4 postera);
- Za potrebe određivanja botaničkog sastava pašnjaka i livada i njihovog utjecaja na kvalitet mlijeka uzorci bilne mase u tri vremenska razdoblja, na početku, sredini i pri kraju vegetacione sezone, prikupljeni su na oba planinska područja - Durmitoru i Kučima (šest ukupno);
- U cilju detaljnog opisa rase, morfometrijska karakterizacija bardoka rase ovaca je urađena mjerenjem najvažnijih tjelesnih mjera, dok je za genetičku karakterizaciju, uzeto 160 uzoraka krvi od tri rase ovaca (bardoka, ljaba i pivska pramenka), oko 50-60 uzoraka po rasi, i DNK ekstrakcija je urađena u BTF laboratoriji. Počelo se sa radom na genetskoj karakterizaciji beta laktoglobulin polimorfizma sa PCR RFLP i priprema uzoraka za analize mikrosatelita.
- Na osnovu uzoraka krvi autohtonih rasa ovaca (bardoka, ljaba i pivska pramenka) prikupljenih u prethodnom periodu (50 uzoraka po rasi) urađena je genetička karakterizacija polimorfizma gena za beta-lakto globulin metodom PCR-RFLP, kao i priprema uzoraka DNK za mikrosatelitska analize u inostranoj laboratoriji;
- U cilju ispitivanja kvaliteta i higijenskih parametara sirovog mlijeka koje se koristi za proizvodnju mlječnih proizvoda i tradicionalnih mlječnih proizvoda prikupljeno je i analizirano 68 uzorka sirovog mlijeka sa područja Kuča i 70 sa područja Durmitora; kao i 62 uzorka kučkog sira i 70 uzoraka durmitorskog skorupa (kajmaka) i snimljena je originalna tehnologija proizvodnje kučkog sira i durmitorskog skorupa;
- Prikupljen je biljni materijal za morfološku i genetičku. Obradeno je 150 uzoraka iglica i uzorci su pripremljeni za visoko-protočno sekvenciranje.
- U toku su laboratorijske analize (sekvenciranje) biljnog materijala koji je prikupljen za morfološku i genetičku karakterizaciju *P. heldreichii* simbiona i patogena (150 uzoraka iglica);
- Prikupljeni su novi podaci za komplementarne GIS baze podataka jedna za biljke druga za gljive;
- Transfer znanja: Održana su 2 treninga u održivoj poljoprivredi i 1 u oblasti valorizacije nedrvnih šumskih proizvoda za 45 učesnika);
- Oprema: Mljekarska oprema je kupljena i isporučena novom komercijalnom partneru u projektu (Intertehna Berane), oprema je instalirana i stavljena u rad;

U oblasti zaštite ruralnog nasleđa:

- izvršeno je 4 arhivska/ bibliotečka istraživanja sa utrošenih 12 dana
- obavljene su 45 terenske posjete sa ukupno 89 dana
- precizno određivanje lokacije i stanja 24 katuna u 8 područja, njihovo mapiranje i foto dokumentacija
- dopunjena je baza podataka sa 16 novih katuna i 247 pripadajućih objekata.
- Prikupljena je značajna količina podataka za monografiju o Kučkim planinama

U oblasti održivog turizma nastavljen je rad:

- rad na pripremi i publikovanju rezultata koji su predstavljeni na međunarodnoj konferenciji na Žabljaku;
- terenski rad - intervjui i prikupljanje podataka koji služe kao osnova za krajnje rezultate projekta i pripremu priručnika;
- pripremljena je brošura "Doživite katun", čiji je cilj predstaviti katuna i njihovih turističkih potencijala na relevantnim subjektima (ministarstva, turističke organizacije, turoperatora).

- Ljudski resursi: održana je međunarodna konferencija uz učešće stručnjaka iz mnogih zemalja - pripremljeni su zaključci i preporuke u formi Deklaracije KATUN konferencije;
- Promocija: sajt, ali i druge društvene mreže (Facebook, Twtter, itd) su u potpunosti funkcionalni, obezbijeden je štampani promotivni materijal kao što su leci, održane su mnoge prezentacije projekta u medijima.
- Menadžment struktura funkcioniše u skladu sa planom projekta - menadžment tim održava sastanke redovno, najmanje jednom mjesečno. Komunikaciona mreža funkcioniše prema vani (HERIC tim i međunarodni partneri) i interno u projektnom timu.

Kao što je navedeno u Aneksu 1 Ugovora o grantu, očekuje se da uticaj projekta KATUN bude veoma jak i inovativan u ponudi različitih rešenja za sticanje konkurentskih prednosti i jačanje multifunkcionalnog poljoprivrednog sektora u planinskim područjima. Očekivani efekti mogu se svrstati u tri glavne kategorije:

1. Istraživački uticaj - snažan korak u kreiranju interdisciplinarnog kompaktnog tima;
2. internacionalizacija - saradnja sa međunarodnim partnerima sa integrisanim planom istraživanja, i
3. ekonomski uticaj u dvije dimenzije: prva - jačanje konkurentnosti kroz intenzivnu saradnju sa proizvođačima i kompanijama i drugi - da se obezbijedi održivost (nova znanja, upotrebljivi rezultati, pokrenute nove RTD ideje i projekti).

Dosadašnji rezultati dobra su osnova za zaključak da će planirani ciljevi KATUN projekta biti potpuno ostvareni i da će projekat dati i dodatne rezultate, što je detaljno obrazloženo u tekstu ovog izvještaja.